Çevresel Duyu? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevresel Duyu? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18492

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevresel Duyu? Ölçe?i (ÇDVÖ), Sontay, Gökdere ve Usta (2015) taraf?ndan ortaokul seviyesindeki ö?rencilerin çevre okuryazarl??? bile?enlerinden biri olan duyu?sal alan? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Ölçek, ö?rencilerin çevreye yönelik sorumluluklar?n?, duyarl?l?klar?n? ve alg?lar?n? de?erlendirmeyi hedefler. Ba?lang?çta 19 maddeden olu?an araç, güvenirlik analizi sonras?nda 15 maddeye dü?ürülmü? ve üç alt boyutta yap?land?r?lm??t?r. Ölçek, çevre e?itimine yönelik çal??malar?n etkilili?ini belirlemede ve ö?rencilerin çevresel bilinç düzeylerini tespit etmede önemli bir araç niteli?indedir.

Anahtar Kelimeler

Çevresel Duyu?, Çevre Okuryazarl???, Ölçek Geli?tirme, Ortaokul Ö?rencileri, Çevresel Sorumluluk, Çevresel Alg?, Güvenirlik.

Yazarlar

Sontay, G., Gökdere, M., Usta, E.

Amaç

Çevresel Duyu? Ölçe?i'nin temel amac?, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin çevresel duyu? düzeylerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek bir araç geli?tirmektir. Bu ölçek, özellikle çevre okuryazarl???n?n duyu?sal bile?enlerini (sorumluluk, duyarl?l?k ve alg?) nicel verilerle ortaya koyarak e?itimcilerin bu alandaki ihtiyaçlar? belirlemesine yard?mc? olmay? amaçlam??t?r.

Ölçek, ö?rencilerin çevre sorunlar?na kar?? ne ölçüde fark?ndal?k geli?tirdi?ini, bu sorunlara yönelik ne tür sorumluluklar üstlendi?ini ve çevreyi koruma eylemlerine ne kadar duyarl? oldu?unu tespit etmeye odaklanm??t?r. Bu sayede, çevre e?itim programlar?n?n geli?tirilmesi ve de?erlendirilmesi için sa?lam bir dayanak sunmaktad?r.

Yap?

Ölçek, çevre okuryazarl??? ba?lam?nda Çevresel Duyu? yap?s?n? ölçmektedir. Çevresel Duyu?, bireyin çevreye kar?? olan tutumlar?, de?erleri ve duygusal tepkilerini içeren karma??k bir yap?d?r. Nihai formunda 15 maddeden olu?an ölçek, e?it da??l?mla üç ana alt boyuta sahiptir:

Çevresel Sorumluluk: Bireyin çevre kirlili?ini önleme ve çevreyi bozucu davran??lara kar?? tepki gösterme e?ilimini ölçer.
Çevresel Duyarl?l?k: Bireyin do?al ya?am (bitki ve hayvan türleri) ve ekosistemlere kar?? gösterdi?i hassasiyet ve özeni de?erlendirir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çevresel Alg?: Bireyin çevre kirlili?i sorunlar?n? anlama ve bu sorunlar? çözmek için al?nabilecek önlemler hakk?ndaki bilgi düzeyini ve fark?ndal???n? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek amac?yla faktör analizi gerçekle?tirilmi?tir. Veri setinin faktör analizine uygunlu?unu test etmek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testi kullan?lm??t?r.

Yap?lan analiz sonucunda Çevresel Duyu? Ölçe?i'nin (ÇDVÖ) **KMO** de?eri 0,764 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, veri setinin faktör analizi için uygun oldu?unu göstermektedir (genellikle 0,60 ve üzeri kabul edilir). Ayr?ca, Barlett testinin 0,05 önem derecesinde anlaml? olmas? (χ^2 Barlett test=819,730, p= 0,000), de?i?kenler aras?nda yeterli korelasyonun bulundu?unu ve veri setinin faktör ç?karma i?lemine uygun oldu?unu do?rulam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, iç tutarl?l?k katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Ba?lang?çta yap?lan güvenirlik analizi neticesinde, 4. maddenin güvenirli?i negatif ç?kt??? için bu madde testten ç?kar?lm??t?r. Böylece madde say?s? 19'dan 18'e (nihai maddeler 15 olarak belirtilmi?tir) dü?ürülmü?tür.

Maddenin ç?kar?lmas?n?n ard?ndan tekrar güvenirlik analizi yap?lm?? ve testin iç tutarl?l?k katsay?s? KR-20 (Kuder-Richardson Formula 20) kullan?larak **0,807** olarak bulunmu?tur. Psikometrik çal??malarda, bir test için haz?rlanan güvenirlik katsay?s?n?n 0,70 ve daha yüksek olmas?, test puanlar?n?n güvenirli?i aç?s?ndan genel olarak yeterli kabul edilmektedir. Bu sonuç, ÇDVÖ'nün yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Çevresel Duyu? Ölçe?i'nin yap?sal geçerli?ini incelemek üzere yürütülen faktör analizi, veri setinin bu analize uygunlu?unu güçlü bir ?ekilde desteklemi?tir. **KMO** de?eri (0,764) ve Barlett testi sonuçlar? ($p<0.001$), ölçe?in faktöriyel yap?s?n?n belirlenmesi için uygun ko?ullar?n sa?land???n? göstermi?tir.

Analiz sonucunda ölçe?in üç alt boyuttan olu?tu?u belirlenmi?tir: Çevresel Sorumluluk, Çevresel Duyarl?l?k ve Çevresel Alg?. Her alt boyutun be?er maddeden olu?mas?yla, ölçe?in toplam madde say?s? 15 olarak kesinle?mi?tir. Bu üç faktörlü yap?, teorik olarak hedeflenen Çevresel Duyu? yap?s?n? temsil etmektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: 5'li Likert Tipi Ölçek (1=kesinlikle kat?lm?yorum - 5=kesinlikle kat?l?yorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler

Ya? Grubu: Ortaokul Seviyesi Ö?rencileri

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki ortaokullarda ö?renim gören ö?renciler (S?n?f seviyesi belirtilmemi?tir, ancak ortaokul seviyesine uygun olarak geli?tirilmi?tir).

Test Metodolojisi: Öz Bildirimli (Self-Report) Anket Formu. Maddeler, Likert derecelendirme sistemi kullan?larak yan?tlanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çevresel Duyarl?l?k, KR-20, KMO, Faktör Analizi, Çevresel Alg?, Likert Ölçe?i, Çevresel Sorumluluk.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Ba?lant?l? E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar (Murat Gökdere) için: mgokdere@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Makale referans?nda belirtilen ilgili kurum adresi (Necatibey E?itim Fakültesi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2015 y?l?nda yay?mlanan bir makale kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve ticari ücret bilgileri makalede aç?kça belirtilmemi?tir; ancak sorumlu yazar Murat Gökdere ile mgokdere@yahoo.com adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

Sontay, G., Gökdere, M. ve Usta, E. (2015). Ortaokul seviyesinde çevre okuryazarl?k bile?enleri ?le ?lgili ölçek geli?tirme çal??mas?. *Necatibey E?itim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik E?itimi Dergisi, 9*(1), 49-80.

Makalenin orijinal PDF ba?lant?s? a?a??dad?r:

Makale Ba?lant?s?: nef.balikesir.edu.tr
Ölçek PDF Dosyas?: cevre-okuryazarligi-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çevresel Duyu? Ölçe?i Maddeleri

Çevresel Duyu? Ölçe?i, 3 alt boyut ve 15 maddeden olu?maktad?r. A?a??da her bir alt boyuta ait örnek madde verilmi?tir:

Çevresel Sorumluluk (5 m): Çevre kirlili?inin önlenmesinde, çevreyi bozabilecek davran??larda bulunanlar? uyar?r?m.
Çevresel Duyarl?l?k (5 m): Çevremde bulunan bitki ve hayvan türlerinin zarar görmemeleri konusunda gerekli duyarl?l??a sahibim.
Çevresel Alg? (5 m): Çevre kirlili?ini önlemek için al?nabilecek önlemleri bilirim.

ARABPSYCHOLOGY.COM